

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

KANNANOTTO Sosiaali- ja terveydenhuollon TKIO-rakenteiden ja tehtävien turvaamiseksi, kun hallituksen esitystä eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi käsitellään.

Sosiaalihuollon kehittämis- ja tutkimustoiminnan rakenteet ja resurssit on turvattava tulevilla hyvinvointi- ja yhteistyöalueilla.

Perustelut:

- 1) **Sosiaalihuollon asiakkaalla** tulee olla oikeus saada parhaaseen mahdolliseen **tutkittuun tietoon pohjautuvaa palvelua** vastaavalla tavalla kuin terveydenhuollossa. Näin ollen tulee myös **sosiaalihuollon osalta turvata järjestelmälliset ja resursoituid rakenteet**, jotka tukevat kehittämistä- ja tutkimustoimintaa, sekä koulutusta. (SiVL 5/2021 vp).
- 2) Tutkittu tieto ei automaattisesti nivoudu käytännön toiminnaksi ja siten tarvitaan myös kehittämistoimintaan selkeää vastuutusta ja resursointia. **Lainsäädännön pitää olla niin selkeä, että sosiaalihuollon kehittämisen ja tutkimuksen rakenne ja resurssit turvataan kaikilla hyvinvointialueilla.** Sosiaalialan kehittämiseen tulee selkeästi tulevaisuudessa osoittaa resurssit ja euromäärät. Hallitusohjelmassa on kirjattu, että maahan rakennetaan sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämisrakenne ja tähän pitäisi saada selkeämpää säädöspohjaa.
- 3) Sosiaalialan osaamiskeskukset hoitavat tällä hetkellä sosiaalialan tutkimusperustaista kehittämistä. Eduskunnan sivistysvaliokunta on omassa lausunnossaan (SiVL 5/2021 vp) kirjannut: "Sosiaalialan osaamiskeskustoiminta mainitaan hallituksen esityksen (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 36 §) hyvinvointialueiden yhteistyösopimusta koskevan sääntelyn perusteluissa, mutta ei varsinaisessa lakiehdotuksessa. **Osaamiskeskuksia koskeva sääntely jää epäselväksi, ja sivistysvaliokunta katsookin, että osaamiskeskusten asema tulee turvata myös pykälissä, jotta vältetään lain epäselviltä tulkinnoilta**". Tähän on syytä kiinnittää huomiota ja tarkentaa lainsäädäntöä tältä osin.
- 4) Tuleviin hyvinvointialueisiin kohdistuu merkittäviä odotuksia niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti. Hyvinvointialueet ovat keskenään heterogeeninen järjestäjäjoukko, jossa joku voi selviytyä yksin, mutta valtaosa tulee tarvitsemaan tiivistä yhteistyötä muiden hyvinvointialueiden kanssa. Sosiaalihuollossa esimerkkejä ovat yhtenäisen tiedonhallinnan ja tietojohdantamisen edistäminen, sosiaalityön osaamisen varmistaminen sekä rakenteellisen sosiaalialan työn osaamisen varmistaminen. Hyvinvointialueita koskevissa keskusteluissa ja valmisteluennakoinneissa yhteistyöalueiden rooli on jäänyt erittäin ohueksi ja osin se puuttuu vielä kokonaan. **On tärkeä täsmentää, mistä sosiaalihuollon TKIO-asioista yhteistyöalueen järjestämissopimuksessa on sovittava ja mikä tahoo vastaa yhteistyöalueen sosiaalihuollon organisoitumisesta sekä tavoitteista, tehtävien toteutuksesta ja rahoituksesta sopimisesta.** Sopimusmalli ei toimi ilman selkeytystä vastuista ja toimivallasta.

Tietoa sosiaalialan volyyymistä ja merkityksestä

Sosiaalihuolto on iso kokonaisuus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Sosiaalihuolto työllistää teollisuuden jälkeen toiseksi eniten (9,5 % koko maan työllisestä työvoimasta, terveydenhuolto 7,3 %, Tilastokeskus 2019). Sosiaalialan ammattilaisten työvoiman tarve kasvaa koko ajan ja nyt on pulaa lähihoitajista ja sosiaalityöntekijöistä. Uusi lastensuojelulaki nostaa entisestään sosiaalityöntekijöiden rekrytoinnin tarvetta. Sosiaalihuollon nettokustannukset ovat 6,7 miljardia euroa (erikoissairaanhoido 6,9 miljardia euroa, terveydenhuolto 3.3 miljardia euroa). Sosiaalisen hyvinvoinnin tukeminen (köyhyden, sosiaalisten ongelmien vähentäminen) toimivat parhaimpina terveyden edistäjinä.

9.6.2021 • Sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat

Torbjörn Stoor, toimitusjohtaja, Ruotsinkielinen sosiaalialan osaamiskeskus FSKC, osaamiskeskusjohdon koordinaattori
Pirjo Marjamäki, johtaja, Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Socca
Tapio Häyhtiö, toimitusjohtaja, Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Vasso
Tuula Tuominen, toimitusjohtaja, sosiaalialan osaamiskeskus Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Satakunnassa
Pikassos
Marja Heikkilä, johtaja, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Koske
Tarja Kauppila, johtaja, Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ISO
Petteri Heino, toimitusjohtaja, Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Sosiaalitalo
Kirsi Kuusinen-James, johtaja, Päijät-Hämeen ja Itä-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Verso
Sanna-Riitta Junnonen, toimitusjohtaja, Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Socom
Kaisa Kostamo-Pääkkö, kehityspäällikkö, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Poske
Arto Rautajoki, kehitysohjaaja, Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus SONet BOTNIA